

Stendyngen

Lønstrup

Nr. 2

26. årgang

maj 2011

Indhold

side 3	Formandens klumme
side 4	Tanker ved et 25-års jubilæum
side 6	Efterårets ture
side 8	Øvrige arrangementer
side 9	Folkeuniversitetet
side 10	Arrangementer på Mølholmsvej
side 12	Generalforsamling
side 15	Strandstensudstilling ved Hirtshals Fyr
side 16	Referater
side 20	Strandsten
side 22	Fossiler
side 23	Bestyrelsen
side 24	Kalender

STENHUGGERVÆRKTØJ

Vandværksvej 25 - 9800 Hjørring - tlf. 98928366 - 98928382

Formandens klumme

Generalforsamlingen er nu vel overstået. Den blev afholdt i Hirtshals Fyr, hvor vi havde rigtig hyggelige omgivelser, og bagefter tog vi en dejlig frisk stentur til stranden nedenfor. Jeg skal minde om, at man frem til den 22. maj kan se Stenklubbens ledeblokudstilling i Assistenthuset på Fyret. Det er først og fremmest Henrik, Poul Erik og Sven, der har stået for udstillingen.

Det er jo også blevet forår nu, og vi har været på de første ture ud i det flotte danske landskab, og inden længe går turen til Rügen i Nordtyskland. Det glæder jeg mig rigtig meget til. Der er 26 tilmeldte, det synes jeg er flot.

Lørdag den 16. juli har vi vores årlige aktivitetsdag på Strandfogedgården i Rubjerg. I den forbindelse vil jeg nævne, at vi vi som altid godt kan bruge nogle ekstra hænder. Det er jo i ferietiden, og det kan nogle gange være svært at finde folk nok, så jeg vil opfordre jer alle til melde jer, hvis I har tid og lyst.

Vores kære forening, Vendsyssel Stenklub, havde stiftende generalforsamling den 1. september 1986. Det vil sige, at vi i år har 25 års jubilæum. Det har vi tænkt os at markere med en lille komsammen på Mølholmsvej. Hvornår og hvordan ved jeg ikke helt endnu, men jeg er sikker på, at jubilæumsudvalget har en plan, som vil være at finde et eller andet sted i dette blad.

Så er der lige et par ting, jeg godt vil minde om. Vi har en mailingliste, så vi kan sende medlemmerne mails, hvis der er ændringer i det program, som er bragt i Stendynngen. Hvis I ikke allerede får mails fra klubben, kan I sende en mail til Sven og komme på listen. Vi vil i Stenklubben gerne have flere medlemmer, så jeg vil opfordre jer til at invitere familie, venner og bekendte med til klubbens aktiviteter på prøve. Endelig har vi i bestyrelsen vedtaget, at vi ved alle møder på Mølholmsvej vil lave te og kaffe, som vil være gratis, mens øl og vand stadig vil koste 10 kr.

Inden længe er det sommerferie. For mit og Ann-Maris vedkommende går turen til Finland i alle tre uger. Her skal vi først og fremmest besøge Ann-Maris familie, men mon ikke også der bliver tid til at se på et par sten.

Til sidst vil jeg ønske jer alle en rigtig god sommer.

Tommy

Tanker ved et 25-års jubilæum

Kan du huske ----- . Sådan starter mange beretninger om oplevelser, som ligger langt tilbage. Jeg kan også starte denne beretning med disse ord. Jeg har været med i foreningen fra starten, ja var én af initiativtagerne til foreningens fødsel for 25 år siden. Jeg blev valgt som foreningens første formand og har på nær et par år været medlem af bestyrelsen lige siden.

Hvorfra kom ideen til at starte en stenklub? Jeg, min hustru og vore børn havde været på ferie i Norge, hvor vi tilfældigt droppede ind i en stenforretning. Her så vi en masse flotte mineraler og slebne sten. Efter hjemkomsten fik vi den ide, at vi også måtte i gang med at slibe sten, så jeg byggede en tromle til slibning af pæne strandsten. Når man så har limet nogle hundrede øskner på nogle sten og forsynet dem med en halskæde og foræret dem væk, så begynder familie og venner at se lidt trætte ud, hver gang man hiver kassen med slebne sten frem.

I avisen så jeg, at Tårs husflidsforening afholdt et sølvkursus over to weekender med den meget kendte sølvsmed Bent Exner som instruktør. Jeg tilmeldte mig straks, for nu kunne jeg opfylde mit ønske om at gøre stenene mere attraktive. Husflidsforeningen var meget aktiv og arrangerede mange kreative kurser. Foreningens kursusaktiviteter blev dengang varetaget af Inge Marie Lunden. Kurset var fantastisk godt, vi lærte en masse om sølvarbejde. Deltagerne på kurset blev i løbet af de to weekender enige om, at vi måtte gøre noget for at udbygge interessen for sten og sølvarbejde.

Inge Marie Lunden tog selvfølgelig teten og foreslog, at vi skulle forsøge at starte en stenklub. Inge Marie skaffede lokale i Tårs til den stiftende generalforsamling den 1. september 1986. Vi satte annoncer i ugeblade og foreningsblade. Fremmødet til den stiftende generalforsamling blev overvældende. Som jeg husker det, kom der omkring 50 personer til dette møde. En bestyrelse blev valgt, og foreningen var født. 33 medlemmer blev tilmeldt foreningen denne første aften.

Den 4. november 1986 afholdtes vort første arrangement, som fandt sted på Teknisk Skole i Hjørring. Helge Madsen fra Middelfart kom og fortalte om en geologitur til Island og viste en masse sten, som han havde samlet på turen. Mødet blev en megasucces. Jeg kan huske, at der mødte ca. 70 personer til foredraget.

Allerede i foråret 1987 arrangerede Stenklubben en længere tur, nemlig til Idar Oberstein i Tyskland. Flemming Gejl, i dag kendt for kursusvirksomhed og forhandler af sten og værktøj fra Ravstedhus, var guide på turen. En uforglemmelig tur med mange oplevelser. Jeg ser stadig for mig de mange overraskede tyskere på motorvejens rasteplasser. Når vi holdt hvile/spisepause, blev der langs bussen opsat et tapetsererbord fyldt med alverdens lækkerier til tagselv-frokost, selvfølgelig kun beregnet til vore medrejsende medlemmer. Igen et af Inge Marie Lundens arrangementer.

I Idar Oberstein så vi en sten-verden, som ikke mange af os havde fantasi til at forestille sig, vi så og oplevede utrolig mange ting, og selv på havegangene i villakvarterer lå der agater, som der herhjemme ligger flintesten. Guiden Flemming Gejl ville af én eller anden grund ikke kendes ved de deltagere, der var så ivrige samlere, at de af og til var langt inde i haverne for at samle agater fra havegange og blomsterbede. Denne stille og rolige mand erklærede med høj røst: "Jeg kender ikke de mennesker". En lærerig og spændende tur, og vi fik også et indtryk af, hvor hurtigt et bestyrelsesmedlem, en ravsliber fra Skagen, som jeg her ikke vil nævne navnet på, samt 3-4 andre kunne løbe, da de blev opdaget under en stenjagt på en privat mark. De påstod, at de ikke forstod ret meget tysk, når det blev talt så hurtigt og så højt.

Foreningens første ordinære generalforsamling i foråret 1987 blev et tilløbsstykke. At der til en generalforsamling møder 70 medlemmer op, er vist ret sjældent. Jeg tror, at mange politiske partier i dag til et

vælgermøde forud for et folketingsvalg ville være særdeles tilfredse med et sådant fremmøde.

Da foreningen holdte 1-års fødselsdag den 1. september 1987, fik vi et helt enestående tilbud. Inge Marie og Peter Lunden havde købt Hørbylund Hovedgård (Hørbylund nævnes første gang i 1319). På Hørbylund var der mange bygninger, som Inge Marie og Peter Lunden ikke umiddelbart kunne anvende. Vendsyssel Stenklub fik tilbudt den ene bygning som klublokale. Den eneste betingelse var, at vi selv skulle istandsætte den. Lunden ville stille materialer gratis til rådighed. Tilbuddet var meget fristende, der blev afholdt et møde i lokalerne, de fremmødte gav tilsagn om at udføre forskellige arbejder, alt blev noteret ned, men mødet svigtede os i bestyrelsen, og projektet blev skrinlagt. Det var et stort projekt, og vi var bange for, at vi ikke kunne fastholde interessen og fuldføre projektet.

I 1988 tog foreningen initiativ til et nyt stort projekt. I denne sommer afholdtes den første stenmesse i Badmintonhallen i Skagen. Der kom over 1000 besøgende på messen, så det gav blod på tanden. I de næste mange år blev messen afviklet i Skagen. Messen gav mange oplevelser, det var et stort arbejde, både på messedagene men også i lang tid forud med planlægning og aftaler med udstillere. Men messen gav også et godt økonomisk fundament til foreningens andre aktiviteter.

I de forløbne 25 år har der været mange andre spændende, sjove og lærerige oplevelser. Bestyrelsen har valgt at markere jubilæet med en lille sammenkomst den 1. oktober i klubhuset i Aalborg. Her har jeg lovet at fortælle noget mere om foreningens start og foreningens aktiviteter gennem årene. Måske dukker der også nogle sjove oplevelser op i hukommelsen, som kunne være interessante at fortælle om, og jeg vil også forsøge at finde billedmateriale frem fra fordums tider. Husk at tilmelde dig senest 18. september til arrangementet. Se omtale andet sted i bladet.

Poul Erik

Stendyngens
skiftende
ansigter

Efterårets ture

Fossiltur til Dalbyover Kalkgrav

Det er efterhånden længe siden, vi har besøgt kalkgraven i Dalbyover. Da det heldigvis er en aktiv grav, kommer der hele tiden nye ting frem, som er værd at se nærmere på. Det, som stedet især er kendt for, er de flotte og helt perfekt bevarede søpindsvin: *Echinocorys sulcatus*.

Siden Stenklubben har været der sidst, er der sket det, at graven er åbnet op for offentligheden. Randers Kommune har lavet skiltning og fine foldere - se nærmere på <http://iranders.randers.dk/Forening/FrontEnd.aspx?id=8052> . Her kan der også downloades folder m.m.

Kalken, som findes her, er coccolithkalk, og den er dannet i det tidsrum, der hedder Mellem Danien. Dani-entiden for 65,5 - 61,7 mio. år siden hører under Palæocenenepoken i den ældste del af Tertiærtiden. Dengang var Danmark dækket af et subtropisk hav og lå geografisk, hvor Italien i dag ligger. I havet levede mikroskopiske, kalkskallede alger, de såkaldte coccolithophorider, hvis skalrester, coccolither, har givet navnet til kalken. Når algerne døde, faldt de til bunds og med tiden dannede algernes skeletdele den kalk, som nu udnyttes. Det er lidt, som vi kender det fra kridtet i Rørdal, i modsætning til de fleste andre Danienlokaliteter, som består af bryozokalk (mosdyr). Derudover er nogle af de almindeligste fossiler beskrevet i folderen.

Tid: Lørdag den 13. august Kl. 10.00
Sted: Vi mødes ved kirken i Dalbyover, syd for Hadsund
Turleder: Tommy

Besøg på Glashuset i Lønstrup

Da vi havde "Sten på bordet" i efteråret, fremviste Leif Vange fra Glashuset i Lønstrup nogle spændende kombinationer af støbt glas og fossiler. Leif indvilgede i på et tidspunkt at vise sit værksted frem for Stenklubbens medlemmer, og vi har nu fået aftalen på plads. Leif har forskellige maskiner, som kan få stenfolk til at savle: En stor stensav, en meget stor plansliber mv. Det vil være muligt at få afprøvet maskinernes formåen på medbragte sten, så hvis du har en spændende sten, som du gerne vil have bearbejdet, kan du medbringe den.

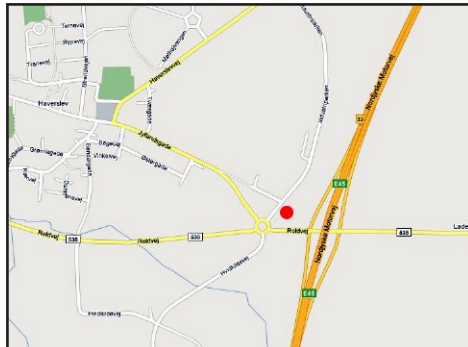
Efterfølgende vil vi gå en tur langs kysten, og afsluttende vil der være mulighed for at indtage frokosten på Restaurant Glashuset. Vi har aftalt, at der serveres en frokostplatte for 100 kr. pr. person. Tilmelding til frokosten til Sven (sm@dadlnet.dk eller tlf: 9839 3066) senest en uge før.

Tid: Lørdag den 17. september kl. 9.00
Sted: Glashuset, Strandvejen 68, Lønstrup
Turleder: Sven

Stentur til Helgenæs

Det er kun et par år siden, vi var på disse kanter, men området er så spændende stenmæssigt, at vi gør det igen. Denne gang skal vi helt ned til Sletterhage på sydspidsen af Helgenæs. Der er masser af spændende blokke - overvejende bragt hertil med nordøstisen og den baltiske is.

Vi mødes på Shells parkeringsplads ved motorvejsafkørslen ved Haverslev. Der er adgang til denne fra begge sider af motorvejen, så det vil være ukompliceret at arrangere samkørsel herfra.

Tid: Lørdag den 15. oktober kl. 9.00
Sted: Motorvejsafkørslen ved Haverslev
Turleder: Torben

Fossiltur til Mors

Selvom det er sidst på sæsonen, forsøger vi os med en tur til moleret på Mors. Bliver det koldt, må vi forsøge at holde varmen ved banke i nogle cementsten.

Det er tanken, at vi skal besøge en eller flere af molergravene. Hen på efteråret vil vi undersøge, hvor der er bedst for tiden.

På Mors er der gode muligheder for bl.a. at finde fisk, insekter og forstenet træ.

Husk: Passende varm påklædning for årstiden, mad og drikke, en god solid hammer (1-1.5 kg) og evt. en mejsel
Tid: Lørdag den 5. november kl. 10.00
Sted: Vi mødes ved Molermuseet, Skarrehagevej 8
Turleder: Tommy

Når Den Internationale Stratigrafiske Kommission (ISC) i 2012 holder konference i Brisbane i Australien, skal der tages stilling til et forslag om at indføre en ny geologisk epoke: Antropocæn. Den skal omfatte tidsrummet fra begyndelsen af 1800-tallet til i dag.

Baggrunden for forslaget er, at menneskenes påvirkning af Jorden fra og med den Industrielle Revolution er iøjnefaldende. Den nuværende epoke hedder Holocæn, men Holocæn vil skulle efterfølges af epoken Antropocæn, hvis forslaget vedtages.

Ordet Antropocæn kommer af græsk anthropos 'menneske' og kainos 'ny', dvs. "menneskets nye tid"

Læs mere på <http://www.e-pages.dk/politiken/4466/51>

Aktivitetsdag på Strandfogedgården

Vendsyssel Stenklub afholder igen i år en aktivitetsdag i Rubjerg. Strandfogedgården i Rubjerg er en del af Vendsyssel Historiske Museum. Der vil være muligheder for både børn og voksne for at se på og arbejde med sten. Der vil være forskellige små udstillinger, bl.a. ledeblokke og fossiler. Der vil også være demonstration af stenhugning og arbejde i fedtsten. Desuden vil der være salg af fossiler og ledeblokke. Man kan medbringe sine egne sten og fossiler og så prøve at bestemme dem med hjælp fra Stenklubbens medlemmer. Især for børn vil der være mulighed for at slibe en sten.

Kl. 14.00 vil der være en guidet tur til stranden med naturvejleder Jakob Kofoed. Stenklubbens medlemmer vil fortælle om de fundne sten og hjælpe med at bestemme dem.

Mødested:	Strandfogedgården, Langelinie 2, Rubjerg
Tid:	Lørdag den 16. juli 11-17
Husk:	Tag kaffen med, og nyd den i den skønne natur i området.
Arrangør:	Vendsyssel Stenklub og Vendsyssel Historiske Museum

Stenhugning

Årets sidste stenhugger-weekend afholder vi den 6.-7. august. Som sædvanlig mødes vi kl. 09.00. Begge dage starter med morgenkaffe og rundstykker.

Medbring selv den/de sten, du vil arbejde på. Sten fra stranden er normalt de bedste, de er mindre påvirket af frost end marksten.

Medbring eget værktøj, hvis du har stenhugningsværktøj. Er du førstegangsdeeltager, kan du af foreningen låne noget værktøj, så du kan afprøve, om stenhugning er noget for dig. Sikkerhedsudstyr skal du også medbringe: høreværn, beskyttelsesbriller og støvmaske er uundværlig. Som sædvanligt er Torben Nedergaard til stede som instruktør.

Tilmelding:	Senest 1. august
Tid:	Lørdag-søndag den 6.-7. august 2011 kl. 09.00
Pris:	Medlemmer kr. 200,- Ikke-medlemmer kr. 250,-
Sted	Hos Joan og Poul Erik Friis, Ugiltvej 758, Lørslev, 9800 Hjørring

Stenauktion - Grill

Klubben har i donation modtaget flere flotte stensamlinger. Samlingernes indhold er meget varieret. Det er vanskeligt at fremhæve noget frem for andet, men i samlingerne er der rigtig mange mineraler fra Norge, og der er mange ledeblokke og mange fossiler.

Vi holder stort stensalg lørdag den 27. august. Efter auktionen tænder vi op i grillen og håber, at mange af auktionens deltagere har lyst til at medvirke til en hyggelig aften. Næsten alle stenene er lagret i Poul Eriks maskinhus. Derfor afholdes auktionen hos Joan og Poul Erik i Lørslev. Har du lyst, kan du medbringe telt eller campingvogn og overnatte på græsplænen, her vil der være plads til alle. Medbring selv salat, kød og drikkevarer, grill og kul sørger Vendsyssel Stenklub for.

Hovedparten af stenene vil blive solgt på auktion, medens en mindre del bliver sat til salg med en minimumspris. Fra kl. 12.00 bliver der åbnet for eftersyn, og salget starter kl. 14.00.

Alle interesserede er velkomne, også interesserede fra andre foreninger og andre, med interesse for sten.

Tid: Lørdag den 27. August

Sted: Hos Joan og Poul Erik Friis, Ugiltvej 758, Lørslev, 9800 Hjørring

Folkeuniversitetet

Efterårets program for Folkeuniversitetet er endnu ikke endeligt fastlagt, så I opfordres til at følge med på Folkeuniversitetets hjemmeside: <http://www.fuaalborg.dk>. Vi vil også rundsende mail til dem, der er på klubbens mailingliste, og vores egen hjemmeside vil selvfølgelig også blive opdateret.

Geologi – Mesozoikum på Bornholm. v/Geolog Peter Gravesen, GEUS.

Vi gennemgår de mesozoiske aflejringer: Jordarter, strukturer, dannelse, dyre- og planteliv. Disse emner sættes i relation til tilsvarende lag fra områder omkring Bornholm. Der vil blive mulighed for at se både jordprøver og fossiler fra Bornholm.

Tid: Lørdag den 29/10 kl. 10.00-16.00.

Sted: Aalborg Universitet, Strandvejen 12-14.

Det ser ud til, at vi i oktober eller november får besøg af Jesper Milán fra Geomuseum Faxø. Han vil fortælle om de seneste fund i kalkbruddet og orientere om museets arbejde.

Som optakt til klubbens tur til Mors i november har vi også fået Henrik Madsen til at komme og holde et foredrag i Folkeuniversitetet. Emne og dato er endnu ikke fastlagt.

Arrangementer på Mølholmsvej

Fredag den 17. juni kl. 17.00: Opfølgning på Rügentur og grillaften

Vi gentager succesen fra sidste år og laver en hurtig opfølgning på Rügenturen, mens den endnu står i frisk erindring. Vi viser billeder fra turen og ser på de bedste fund, så medbring de klenodier, I er glade for.

Kan du ikke nå at være der kl. 17, møder du bare frem, når du kan. Skulle du ikke have deltaget i turen, er du selvfølgelig trods dette velkommen til at komme og have en hyggelig sommeraften med dine stenvener.

Efterfølgende er der grillaften, hvor Stenklubben sørger for tændt grill, flutes og salat, mens man selv medbringer kød eller vegetarspecialiteter samt drikkevarer efter eget valg.

Der er ikke garanti for, at der også i år er fodboldlandskamp, men muligheden for en tur til stranden står åben.

Lørdag den 1. oktober kl. 10.00: Jubilæumsarrangement med frokost

Vendssysel Stenklub fylder 25 år. Med en enkelt anretning og lidt til halsen ønsker vi at markere dagen. Vi mødes kl. 10.00 på Mølholmsvej den 1. oktober. Poul Erik vil fortælle om foreningens start og særlige begivenheder og tildragelser i årene, som er gået. Der vil også blive vist nogle billeder fra forskellige arrangementer. Kom og deltag i et forhåbentlig hyggeligt arrangement.

Af hensyn til traktement er tilmelding nødvendig. Tilmeld jer senest den 18. september til Poul Erik enten på tlf. 9896 3431 eller send en mail til pef@nordfiber.dk

Mandag den 24. oktober kl. 19.00: Meteoritter og hvad deraf følger!

Vi angriber emnet fra mange forskellige vinkler, men koncentrerer os nok mest om kendte meteoritnedslag i vore nabolande.

Vi undgår næppe at komme ind på meteoritters mulige betydning for livets opståen på Jorden og for dinosaurernes uddøen ved K/T-grænsen.

Planerne er foreløbig meget løse, men vi lover at gøre, hvad vi kan, for at det bliver en spændende aften.

Henrik og Sven

Mandag den 14. november kl. 19.00: Sten på bordet

Vi synes selv, at arrangementet forløb fint i efteråret 2010, og har derfor ikke planer om at ændre meget. Dog har vi besluttet, at alle, som har medbragt materiale, på skift skal have mulighed for at præsentere dette for de andre deltagere, så ingen bliver glemt!

Alle opfordres til at medbringe og præsentere, hvad de synes måtte have interesse for andre: Spændende fund, smykker, skulpturer, fotos.

Heldigvis vil der også i år, takket være gavmilde stenklubmedlemmer, være rigeligt materiale til, at vi kan gennemføre en auktion over donerede emner.

Mandag den 28. november kl. 19.00: Fossilaften – danske søpindsvin

Vi vil denne gang forsøge at dykke ned i en enkelt gruppe af fossiler, nemlig dem, de fleste kender allerbedst, og det er naturligvis søpindsvinene. Vi vil prøve at se på, hvad det egentlig er for nogle skabninger, hvor og hvordan de har levet, og hvordan fossilerne er blevet dannet.

Tag gerne egne søpindsvin med, så vil vi forsøge at sætte navn på dem.

Søpindsvin lever jo også i bedste velgående i nutiden, omend det er andre slægter, der lever i dag. De fleste kender sikkert de løse skaller, som vi finder langs med stranden.

Tommy

Mandag den 12. december kl. 19.00: Julehygge

Årets højdepunkt for klubbens skabsludomaner!

Vi skal hverken snydes for tallosteri eller amerikansk lotteri. For at undgå, at en vinder beriges med en brosten, hvis hun snarere var til fossile bakterier (og omvendt), vil vi dog ved det amerikanske lotteri gennemføre frit valg blandt gevinsterne, når man bliver trukket ud.

Gløgg, kaffe og småkager ad libitum, så længe der er noget tilbage.

Formentlig starter vi med præsentation af næste års store tur og af kalenderen for 2012.

Husk:

Gavepakke

Er du abonnent på "GEOVIDEN - Geologi og Geografi"?

Hvis ikke, var det nok noget, du skulle se at få lavet om på!

Geoviden er et populærvidenskabeligt blad, som udgives af GEUS, og det er noget så sjældent som helt og aldeles gratis. Seneste nummer omhandler Bornholm-Skåne-regionens tektoniske udvikling.

Bladet er rigt illustreret med billeder og figurer, og det udkommer fire gange om året. Alle numre af "Geoviden - Geologi og Geografi" kan læses on-line og hentes i PDF-format, eller du kan abonnere på den trykte udgave af bladet. Se nærmere på <http://geocenter.dk/publikationer/geoviden/>

Generalforsamling

Formandens beretning 2010-2011

Jeg vil starte med at byde velkommen til den årlige generalforsamling.

Denne gang i Hirtshals Fyr. Det er der, som I nu har hørt, en helt speciel grund til, nemlig et forestående samarbejde med interessegruppen omkring fyret, som gerne skulle ende ud i en udstilling med tilhørende aktiviteter.

Jeg synes, det igen har været et travlt år i Stenklubben, ikke mindst fordi vi nu har vores klublokale på Mølhomsvej. Jeg tror, vi er ved at føle os godt hjemme der.

Det har givet anledning til lidt flere aktiviteter, bl.a. med en række sten- og fossilaftener, som jeg synes har været rigtig gode.

Vi har efterhånden også fået lavet en lille udstilling. Planen er, at den skal udskiftes med passende mellemrum, så der vil jeg gerne opfordre jer alle til at være lidt kreative og byde ind med en lille udstilling en gang imellem. Vi har bl.a. en del materiale, som vi har arvet.

Klubben har investeret i en projektor. Jeg synes, det giver nogle fine muligheder og højner kvaliteten på disse aftener.

Selvom der er kommet nye aktiviteter til, er der jo ikke blevet slækket på de mere faste programpunkter.

Der er således blevet gennemført en række aktiviteter. Det var godt nok en lidt besværlig start med et par aflysninger på grund af den lange og hårde vinter. Men det råder vi bod på, da en af de første ekskursioner i år netop er til Mogenstrup, denne gang en anelse senere på året.

Aktiviteter, vi har afholdt siden sidste generalforsamling:

- Vi har gennemført 8 ekskursioner til forskellige lokaliteter
- Der er afholdt et passende antal bestyrelsesmøder
- Der er afholdt et antal møder i strandstensgruppen
- Vi har haft præparationsdag
- Vi har haft 3 kurser / foredrag i samarbejde med Folkeuniversitetet
- 2 weekender har vi haft stenhugning hos Poul Erik
- Vi har igen i år afholdt en aktivitetsdag på Strandfogedgården
- 3 indendørs møder: jul / grill / sten på bordet
- En række klubaftener, sten / fossiler / databaser

Vi har i forbindelse med nogle klubaftener solgt sten og fossiler, som vi har arvet. Det har været sjovt at afholde disse salg/auktioner. Det har også været godt for klubkassen. Jeg synes også, det er en god måde at få disse arvestykker til at leve videre på.

Jeg synes, vi har haft et pænt, men dog varierende, fremmøde til de fleste aktiviteter. Et par gange har det ligget meget lavt, men det kan jo skyldes mange ting og nogen gange være et tilfælde. Der er jo masser af andre tilbud. Alt i alt ligger det pænt på højde med de foregående år.

Hvis jeg skal fremhæve én ting, kan det jo næsten kun blive den fantastiske tur, vi havde til Bornholm i foråret. Der var så meget natur, kultur og ikke mindst geologi at se på. Tak for godt selskab til alle, som var med.

Jeg kommer jo heller ikke uden om at nævne vores flotte blad. Som I jo nok har set, har det fået en ansigtsløftning for nylig, og Sven har nu sat sit eget præg på bladet. Rigtig flot!! Jeg vil som sædvanlig opfordre medlemmerne til at komme med indlæg til bladet.

Sven laver jo også vores hjemmeside, som jeg nu synes er rigtig flot og velfungerende. Tak til Sven for det store arbejde!

Så kan jeg også fortælle, at turen til Rügen nu er helt på plads. Det eneste, der mangler, er udsendelse af opkrævning og det endelige program. Jeg forventer, det kommer af sted i løbet af en uges tid. Der er 26 tilmeldte, og vi har fundet plads til alle.

Jeg glæder mig meget.

Til slut vil jeg gerne sige tak til foreningens medlemmer for et godt stenår, og ikke mindst til bestyrelsen for en god og altid positiv indsats.

Tommy

Fyr og maskinhus besigtiges

Referat af generalforsamling lørdag den 12. marts 2011

Der var et rigtig flot deltagertal – ca. 25 inkl. bestyrelsen.

Efter formandens velkomst fik deltagerne en god orientering om Hirtshals Fyr og om fondens og støtteforeningens arbejde, fulgt op af en rundvisning i bygningerne af Torben Vandsted.

Generalforsamlingen blev herefter på sædvanlig hyggelig vis indledt med kaffe, rundstykker og bjesk.

Ad 1. Valg af dirigent

Bestyrelsen foreslog Jonna Andersen som dirigent, og hun blev valgt. Hun konstaterede, at generalforsamlingen var annonceret i Stendyngens januarnummer og dermed var lovligt varslet.

Ad 2. Fremlæggelse af formandens beretning

Formanden fremlagde en detaljeret beretning, som gengives i bladet. Den gav ikke anledning til spørgsmål og blev godkendt med applaus.

Ad 3. Fremlæggelse af foreningens årsregnskab

Årsregnskabet blev omdelt og gennemgået af kasserer Poul Erik Friis. Et fald i medlemstallet giver natur-

ligt en faldende kontingentindtægt. Endvidere er der et lille fald i annonceindtægterne: Frants Kristensen har opsagt sin annoncering, idet han ikke længere fører stenslibningsudstyr. Der er solgt en del sten fra samlinger, som foreningen har modtaget. (Der er stadig rigeligt at sælge ud af!). Der har også været et godt salg af fotos, hvilket betyder, at andre er opmærksomme på vores hjemmeside. Stenhugnings-aktiviteten har også givet et lille overskud. (Et specielt arrangement for et firma). På udgiftssiden udgør trykning af bladet samt porto til udsendelsen en stor post. Huslejen er en ny post, men den er rimelig og billig i forhold til foreningens udbytte af egne lokaler. I alt udviste regnskabet et lille overskud, hvilket er tilfredsstillende i betragtning af investeringerne (i bl.a. projektor).

Regnskabet blev godkendt med applaus.

Ad 4. Forslag fremlagt af bestyrelsen

Der var ingen forslag fra bestyrelsen.

Ad 5. Indkomne forslag fra medlemmerne

Der var ikke indkommet forslag.

Ad 6. Fastsættelse af kontingent for 2012

Formanden meddelte, at vores forening ligger i toppen – kontingentmæssigt – i forhold til de øvrige klubber. Bestyrelsen foreslog derfor, at kontingentet forblev uændret. Dette blev besluttet.

Ad 7. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På valg var Erik Arentsen, Tage Burholt, Henrik Arildskov og Allan Andersen. Formanden meddelte, at Tage og Henrik havde valgt at træde ud af bestyrelsen, mens Erik og Allan var villige til genvalg. Dirigenten forhørte sig, om nogle havde mod og lyst til bestyrelsesarbejdet. Ingen meldte sig. Bestyrelsen foreslog Torben Denccker som nyt bestyrelsesmedlem. (Torben har det forløbne år været suppleant). Torben blev herefter valgt.

Da vedtægterne angiver, at der skal være 5-8 bestyrelsesmedlemmer, vedtog generalforsamlingen, at der det kommende år er 7 medlemmer i bestyrelsen, hvilket hermed var opfyldt.

Ad 8. Valg af to bestyrelsessuppleanter

Som førstesuppleant blev Hugo Richner valgt, og som andensuppleant blev Karel Alders valgt.

Ad 9. Valg af revisorer og revisorsuppleant

Frants Kristensen og Jørn Almeborg var villige til genvalg og blev valgt som revisorer.

Som ny revisorsuppleant blev Dorthe Nedergaard valgt.

Ad 10. Eventuelt

Formanden takkede Henrik Arildskov pænt for det kæmpestore arbejde, han har præsteret for klubben. ” – Vi er kede af, at han har valgt at trække sig, men har forståelse for det. Henrik har sat sit præg på bestyrelsesarbejdet og trukket et stort læs. Vi håber fortsat af have fornøjelse af hans gode ideer og spændende turforslag og glæder os til det fortsatte samarbejde.”

Tage kunne ikke deltage i generalforsamlingen og måtte derfor nøjes med en senere overrækkelse af samme slags gave, som Henrik fik.

Der blev spurgt til medlemstallet. Kassereren svarede, at der p.t. er ca. 105 medlemmer – maksimum har været ca. 150. Mange medlemmer har været med helt fra begyndelsen, og derfor er der et naturligt frafald. Det store spørgsmål er, hvordan vi får tilgang af yngre medlemmer.

Ved arrangementer må vi opfordre medlemmerne til at tage venner mm. med 'på prøve'.

Der blev spurgt, om ikke foreningen skulle holde en fest i anledning af 25-års-jubilæet.

Endvidere blev der spurgt, om ikke arrangementet 'Sten på bordet' kunne udvides til fx en hel lørdag – det virkede meget kort med et aftenarrangement.

Disse spørgsmål vil den nye bestyrelse overveje. Poul Erik nævnte de mange kasser med sten, som stadig står hos ham. Måske kunne man arrangere en weekend i Lørslev med auktion over stenene, hvor medlemmer og naboklubbernes medlemmer blev inviteret. Men disse arrangementer drøftes videre i bestyrelsen.

Dirigenten takkede for ivrig spørgelyst samt god ro og orden og erklærede herefter generalforsamlingen for afsluttet.

/Susanne Schmidt, sekretær

Strandstensudstilling ved Hirtshals Fyr

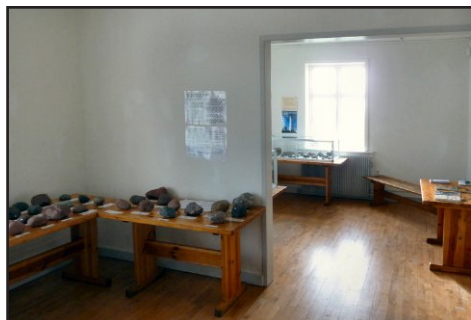
Vendsyssel Stenklub og Hirtshals Fyr har indledt et samarbejde, som begge parter forventer sig meget af. I første omgang har Stenklubben arrangeret en udstilling af blokke, som er fundet (eller i hvert fald kan findes) på stranden neden for fyret. Det drejer sig både om ledeblokke og om fossilførende blokke, ikke mindst de såkaldte Hirtshalsblokke fra Juratiden. Det er naturligvis Henrik Arildskov, som har været primus motor i foretagendet, og hovedparten af de udstillede sten stammer fra hans samling.

foretagendet, og hovedparten af de udstillede sten stammer fra hans samling.

Udstillingen har været åben fra den 30. april til den 22. maj, og er således fjernet, når dette blad er på gaden. Men det er meningen, at den skal ud af mølposen igen formentlig tidligt på efteråret, så hvis I ikke har set udstillingen i første omgang, bliver der en ny mulighed.

Håbet er, at der med tiden bliver mulighed for at lave en permanent udstilling. Der er ingen tvivl om, at det er et vældig godt sted for Stenklubben at vise sit ansigt og forhåbentlig få mange flere til at dele vores hobby.

Referater

Bjergarter - beskrivelse, bestemmelse, klassifikation, dannelse

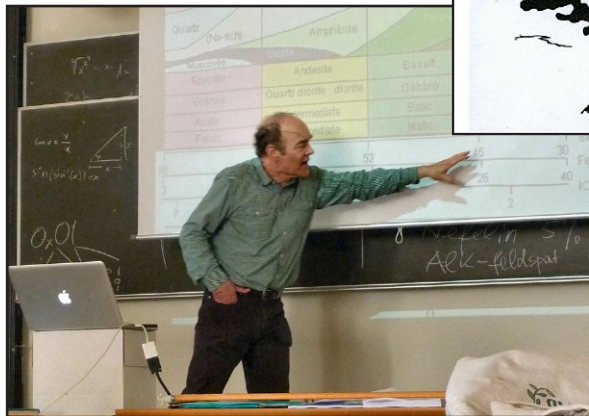
Også i år holdt Hans Dieter Zimmermann fra Århus Universitet kursus for os. Denne gang var emnet ikke mineraler, men bjergarter. Kurset startede med en rekapitulation af, hvad bjergarter er osv. Vi fik en aldeles glimrende indføring i bjergartsdannelse, og Hans Dieter havde fremstillet en version 2011 af sit flotte kursusmateriale med alle de PowerPoint-slides, han viste. Der var mange nye begreber, og vi havde det nogen-

lunde som den her viste student, når vi skulle bestemme en udleveret sten!

Vi fik prøvet bestemmelse af bjergarter efter Hans Dieters skemaer og efter "The Rock Identification Key". Det var nogenlunde lige svært efter dem begge, men det lykkedes da i flere tilfælde at få bestemt stenene.

Også i år havde Hans Dieter en hel kassevogn med med forskellige undervisningsmaterialer, inklusive så mange polarisationsmikroskoper, at der var ét til hver af de 14 kursusedtagere.

Mikroskoperne fik vi brug for søndag eftermiddag, hvor vi bl. a. så på tyndslib af Vanggranit, basalt og glimmerskifer med granater. Hans Dieter havde i sit kursusmateriale fotomikrografier i farver af flere mineraler, både med og uden krydsede polarisatorer, hvilket var til stor hjælp ved mineralbestemmelserne.

Som eftermiddagens clou så vi på tyndslib af lavabasalt fra Eyafjalljökull fra udbruddet i marts 2010. Det er der ikke mange, der har set før.

Da eftermiddagen var gået, manglede Hans Dieter stadig at gennemgå en del af sedimenterne og hele materialet om metamorfer. Der blev derfor arrangeret en udvidelse af kurset med 4 timer mandag den 16. marts, hvor Hans Dieter gennemgik det manglende stof og igen satte vor viden på prøve med mange nye steneksemplere.

Også denne gang var det en stor oplevelse at deltage i kurset.

Tur til Mogenstrup Strand

13 deltagere samledes ved Sundsøre – de der, som planlagt, nåede frem til kl. 10.00, var hensynsfulde nok til at vente på den næste færge og os, der dermed nåede lidt senere frem. Derefter kunne vi køre i samlet kortege til parkeringspladsen ved Mogenstrup Klint med håbet om at finde nogle spændende fossiler.

Vi startede med at gå på stranden mod nord og kigge på klinten, der nogle steder var 3–4 m høj. I lagene af oligocænt glimmerler var der chance for at finde fossiler indlejret i konkretioner kendt som "krabbebolle". Leret var forholdsvis tørt, og det var heldigt, for det gav de unge Alders-brødre mulighed for at undersøge klinten nærmere ved at klatre op af de stejleste skrænter og glide ned igen og dermed lave deres egen form for kysterosion (og blive temmelig beskidte i processen).

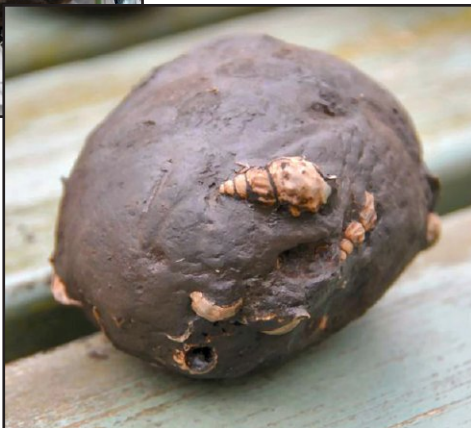
Om formiddagen var der ikke så mange spændende fossilfund, men Tommy fandt dog et stort sneglehus gemt i en 'krabbebolle'. Så dermed var der bevis for, at der ikke udelukkende findes krabber i bollerne her!

Efter frokosten, som blev ledsaget af turlederens dejlige hjemmelavede snaps, tog de fleste videre sydpå langs med kysten, hvor klinten var mindre høj, og måske ikke så velbesøgt som den første klint. Den yngste deltager, Seba-

stian, kunne ikke klare meget mere 'stentur' på dette tidspunkt og forblev tæt ved stien til parkeringspladsen og soled sig på stranden med sin far.

Men jeg tog alligevel en lille tur langs stranden til det sted, hvor bror William var i gang med at bygge en strandspærring. Lige inden vi tog tilbage til bilen, fandt William en bolleformet sten, der lignede noget, Tommy havde vist os som krabbebolle. Den skulle vi prøve at

åbne ved et slag, men den var vist uden indhold, og vi skyndte os tilbage til lillebror og bilen. Heldigvis var Tommy og andre på vej efter os til parkeringspladsen, og da vi igen var samlet for at se på dagens samling, havde Tommy taget netop samme krabbebolle med, som vi havde forladt på stranden. Faktisk var der udmærkede tegn på en krabbe i bollen, men det havde vore uerfarne øjne overset. Tommy var generøs nok til alligevel at donere os fundet (han havde i forvejen fundet fire selv, hvoraf tre var med fine krabber).

Ud over koncretioner med krabber var der fundet et par stykker med forstenet træ samt sneglen, som Tommy fandt, og en flot koncretion, der indeholdt skaller af flere pelikanfodsnegle (fundet af Grethe).

Der var også løsfund af sneglehuse, der skabte en del diskussion om, hvorvidt de var fossiler fra leret eller slidte eksemplarer af nulevende snegle. Ingen lignende snegle eller skalrester var fundet på stranden eller i vandet, og skallernes robuste, men slidte udseende viste tegn på alder, der alt i alt talte for, at fundene var løse fossiler fra den oligocæne glimmerler.

Efter denne opsamling tog de fleste hjem, mens andre tog videre til en ny lokalitet.

Tak for en dejlig tur.

Karel Alders

Tur til Knud Strand

Lørdag den 14. maj tog Stenklubben på strandtur. Turen gik til Knud Strand ved Limfjorden. 12 personer valgte at bruge lørdagen på en forfriskende tur til en af vore dejlige lokaliteter. Trods skyer og regnbyger fik vi en herlig tur langs stranden. Her findes der rigtig mange "rigtige sten", som strandstensgrupperne ynder at udtrykke sig. "Rigtige sten" er ledeblokke. Der blev samlet en del sten, som skiftede plads med madpakkerne i rygsækkene. På grund af regnbygerne blev madpakker og drikkevarer fortæret stående.

Stenene blev båret op til og anbragt i de parkerede biler. Efterhånden som deltagerne kom tilbage fra stranden, blev de fundne sten artsbestemt. Sven og de andre "eksperter" fra strandstensgrupperne hjalp med at sætte navn og oprindelsessted på stenene.

For os, som ikke kender så meget til ledeblokke, er det en god øvelse. Vi får sat navne på, får en fornemmelse af, hvorfra stenen stammer, og måske også en forklaring på, hvordan den er dannet. Jeg beundrer de folk fra strandstensgrupperne, deres viden og deres ihærdighed.

Det mest bemærkelsesværdige fund fra turen var en meget flot stor og velformet porfyrisk nordmarkit, og lige før lukketid fandt Lone en Ångermanlandsyenitgabbro.

Jeg synes, disse strandture er meget berigende. Dels lærer vi noget nyt om sten, dels ser jeg naturområder, som jeg sikkert ikke selv ville opsoge, og dels giver det frisk luft og motion. Jeg håber, jeg i fremtiden får mulighed for at deltage i mange andre lignende ture.

Poul Erik

Strandsten

Ångermanlandsyenitgabbro

Hvis du skulle være så heldig at finde denne sten, bør du lette på hatten og hilse pænt, for den sten, du står med i hånden, er en herre, som har rejst langt for at møde dig.

Ångermanland-
syenitgabbro

Hjemstedet er det nordlige Sverige, hvor Ångermanelven løber ud i den Botniske Bugt, og hvor vi finder "Höga Kusten", som har hævet sig op til 286 m efter den sidste istid. Dette overgås ikke af nogen anden lokalitet i verden, og "Höga Kusten" blev i år 2000 optaget på på Unescos liste over Verdens Naturarv. Det er også her, vi finder naturreservatet Skuleskogen - blandt andet kendt fra Kerstin Ekmans roman "Røverne i Skuleskoven", som varmt kan anbefales.

Geologisk set domineres området af Nordingrågranitten, som er en rød rapakivbjergart. Her, som i andre rapakiviområder, har vi at gøre med to typer magma: en granitisk og en mafisk. De fleste steder fremstår bjergarterne som enten rene granitter eller rene gabbroer, men nogle steder dannes blandingsbjergarter. Hvis sammenblandingen er meget udpræget (magma mixing), får man en homogen, intermedier bjergart, som ikke er særlig spændende. Men hvis magmaen størkner på et tidspunkt, hvor opblandingen er mindre total (magma mingling), kan du genfinde udgangsbergarterne i det endelige resultat. Det er netop det, som er sket her. Du kan genkende de store grågrønne plagioklaskrystaller fra gabbroen (i dette tilfælde en såkaldt leukogabbro med stort indhold af plagioklas i forhold til augit) og de orangerøde granitiske strøg fra Nordingrågranitmaterialer. Hvis du bruger lup, kan du ofte se, at der er udtalt mikroskopisk tekstur i det granitiske materiale, og hvis det er tilfældet, kan du være ret sikker på, at du har at gøre med en Ångermanlandsyenitgabbro. Og når du har læst denne forklaring, kan du måske lettere forlige dig med det tungebrækkende navn, som denne bjergart er belemret med.

Ångermanlandsyenitgabbro er ikke almindelig på danske strande, men er dog fundet af stenklubmedlemmer på foreningens ture til "Sibirien" på Mols og til Knud Strand i Salling.

Nordingrågranit

Nordingrågranitten er en rød, porfyrisk granit, som kan være svær at skelne fra andre rapakivbjergarter. Mest karakteristisk er de cm-store, rektangulære krystaller af blegrød kalifeldspat med mørkere rød rand. Plagioklasring om kalifeldspaterne er sjælden, og mikrografisk tekstur i grundmassen mellem strørkornene er til stede i meget varierende grad.

Leukogabbro

Den rene leukogabbro fra Ångermanland kan næppe skelnes fra lignende bjergarter fra andre lokaliteter.

Fossiler

Neithea-musling

En stor flot musling på ca. 4 cm, med kraftige ribber og med 2 meget forskellige skaller. Den højre skal er konveks (hvælvet) og strækker sig ud over den flade venstre skal. Den har små skalører langs hængselsranden, hvilket viser, at den er beslægtet med kammuslinger. Den tilhører i øvrigt samme orden som østers.

Neithea levede på sand- eller slambund. Den lå normalt på den hvælvede højreskal og var som ung fasthæftet til underlaget. Muligvis har den været i stand til at svømme, ligesom kammuslingerne, der svømmer ved at klapre med skallerne. Næppe en god svømmer med den kraftige skal, snarere muslingernes bud på en "båd".

Neithea levede i Øvre Kridt og er relativ almindelig i det danske skrivekridt, dog ikke altid komplet. Ifølge visse kilder lever den stadig. Fossiliet kan bl.a. findes i Rørdal, hvor skrivekridtet er fra Mastrichtien. Fine eksemplarer kan også findes i Ignaberga, hvor kalken er fra Campanien.

Vendsyssel Stenklubs bestyrelse

Formand	Tommy Hatting Sørensen Tlf: 98 39 20 84 E-mail: tommy.h.sorensen@mail.dk	Gerdavej 1, 9520 Skørping
Næstformand	Erik Arentsen Tlf: 24 40 91 27 E-mail: 423woeldike@gmail.com	Vangs allé 6, 1 th 9000 Aalborg
Kasserer	Poul Erik Friis Tlf: 98 96 34 31 E-mail: pef@nordfiber.dk	Ugiltvej 758 9800 Hjørring
Sekretær	Susanne Schmidt Tlf: 98 18 53 66 E-mail: sschm@daks.dk	Revingebakken 40 9000 Aalborg
Redaktør/webmaster	Sven Madsen Tlf: 98 39 30 66 E-mail: sm@dadlnet.dk	Stentofte 62 9520 Skørping
Bestyrelsesmedlem	Allan Andersen Tlf: 51 22 07 05 E-mail: aljo@privat.dk	Åkandevej 23 9800 Hjørring
Bestyrelsesmedlem	Torben Dencker Tlf: 30 38 92 05 E-mail: tode@famdyr.dk	Hestbækvej 85 9640 Farsø

Vendsyssel Stenklubs hjemmeside:

www.vendsysselstenklub.dk

Stendyngen er medlemsblad for Vendsyssel Stenklub og udkommer tre gange om året.

Andre stenklubbers medlemsblade bedes sendt til redaktøren af Stendyngen.

Kontingent

Enkeltperson	180 kr.
Par	270 kr.
Pensionist (over 65 år)	120 kr.
Pensionistpar	180 kr.
Studerende	120 kr.
Unge under 18 år	120 kr.

Deltagelse i Vendsyssel Stenklubs arrangementer sker på eget ansvar

Resten af 2011 i Vendsyssel Stenklub

17. juni: Opfølgning Rügentur. Grillaften
16. juli: Aktivitetsdag på Strandfogedgården
- 6.-7. august: Stenhugning
13. august: Fossiltur til Dalbyover Kalkgrav
27. august: Stenauktion - grill
17. september: Besøg på Glashuset i Lønstrup
1. oktober: Jubilæumsfrokost
15. oktober: Stentur til Helgenæs
24. oktober: Meteoritter og hvad deraf følger!
5. november: Fossiltur til Mors
14. november: Sten på bordet
28. november: Fossilaften - danske søpindsvin
12. december: Julehygge